

Behov for forenkling av Husbankens regelverk?

En spørreundersøkelse blant rådmenn

Sluttrapport

Oktober 2002

Om

Undersøkelsen

Resultatene i denne rapporten er basert på svar fra 147 rådmenn. Formålet med undersøkelsen har vært å kartlegge kommunenes forhold til Husbanken og dens regelverk.

Datainnsamling, utvalg og målgruppe

Datainnsamlingen er gjort ved telefonintervju på dagtid. Alle rådmenn i landet ble i forkant av undersøkelsen varslet om undersøkelsen av KS. Utvalget er et representativt utvalg av norske kommuner.

Intervjutidspunktet

Datainnsamlingen ble foretatt i tidsrommet 13.-27- september 2002.

Ansvarlig for undersøkelsen

Fra Norsk Gallup har prosjektleder Ingunn Bekken Sjøholm vært ansvarlig for undersøkelsen.

Kontaktpersoner i KS

Kontaktpersoner i KS har vært Christine Norum og Øistein Gjølberg Karlsen. Gallup takker for et meget godt samarbeid i fbm oppdraget.

Om Utvalget

Utvalget gjenspeiler godt hele populasjonen av kommuner i Norge.

Folketall

	Populasjon		Utvalg	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent
100 000 +	5	1	2	1
50-99.000	5	1	2	1
20-49.000	33	8	12	8
10-19.000	56	13	17	12
5-9.000	91	21	31	21
Under 5000	244	56	83	57
	434	100	147	100

Region (etter inndelingen av Husbankens regionkontorer)

	Populasjon		Utvalg	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Øst	89	21	32	22
Sør	83	19	31	21
Bergen	86	20	31	21
Trondheim	87	20	30	20
Bodø	62	14	17	11
Hammerfest	27	6	6	4
	434	100	147	100

Inndelingen av regionene i Husbanken (pr 13.9.2002) er som følger:

- Region Hammerfest: Finnmark og Nord-Troms, Tromsø
- Region Bodø: Nordland, Sør-Troms
- Region Trondheim: Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag
- Regionkontor Bergen: Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane
- Regionkontor Sør: Vest-Agder, Aust-Agder, Telemark, Vestfold og Buskerud
- Regionkontor Øst: Oppland, Hedmark, Oslo, Akershus, og Østfold

Om

Utvalget forts.

Kommunetype etter næring og sentralitet

	Populasjon		Utvalg	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Primærnæring	92	21	27	18
Lanbruk og industri	60	14	30	20
Industri	65	15	29	20
Mindre sentral tj.yting/industri	74	17	18	12
Sentral tj.yting/industri	78	18	25	17
Mindre sentral tj.yting	31	7	11	8
Sentral tjenesteyting	34	8	7	5
	434	100	147	100

Dette er en av SSBs mest brukte kommuneinndeling. Vi ser at man i utvalget har en liten overrepresentasjon av kommuner hvor både landbruk og industri er hovednæringene, mens mindre sentrale kommuner der tjenesteytende virksomhet og industri er hovednæring er noe underrepresentert.

Feilmarginer

▶ Med feilmargin mener man vanligvis det intervallet hvor svaret med 95% sikkerhet ligger innenfor hvis man generaliserer resultatet til hele universet. Feilmarginene blir mindre jo flere som er i utvalget og jo likere respondentene har svart. Feilmarginene for et utvalg på 150 ligger mellom 2 og 9 prosent. Hvis svarfordelingen er 30% ja og 70% nei vil andelen ja blant alle kommuner med 95% sannsynlighet ligge mellom 22% og 38%. Feilmarginen for resultatene for de ulike regionene og kommunestørrelsene er større. For et utvalg på 50 ligger feilmarginene mellom 6 og 14 prosent.

Hovedfunn

De fleste kommunene er fornøyde med Husbanken generelt sett. De er også i stor grad fornøyde med Husbankens informasjon.

Et flertall av kommunene er også fornøyde med klarheten i Husbankens regelverk.

Når det gjelder Husbankens fleksibilitet i forhold til kommunene, er tilfredsheten noe lavere. 1/3 av kommunene er misfornøyde med fleksibiliteten.

De store kommunene med over 30.000 innbyggere er gjennomgående mindre fornøyde med Husbanken enn de mindre kommunene.

Kommuner tilhørende region Øst (Hedmark, Oppland, Akershus, Oslo og Østfold) er også mindre fornøyde enn andre kommuner for mange forhold. Dette gjelder særlig oppfatningen om Husbankens fleksibilitet i forhold til kommunen.

Husbanken er en svært viktig aktør for kommunene. 79 prosent av rådmennene mener det er viktig å holde seg orientert om saker fra Husbanken – og hele 88 prosent mener det er viktig for kommunen å benytte seg av de lånemuligheter Husbanken tilbyr. Dette gjelder på tvers av region og kommunestørrelse.

Hovedfunn forts.

Mange kommuner mener Husbankens tilskudd påvirker kommunens prioriteringer. Over 70 prosent sier at tilskuddene i nokså stor eller i stor grad virker styrende på lokale prioriteringer.

Tilskuddene oppleves mest styrende i de store kommunene og i de to nordligste regionene.

Husbankens regelverk oppleves enda mindre fleksibelt enn Husbanken generelt. 2/3-deler av kommunene synes ikke at Husbankens regelverk er fleksibelt i forhold til lokale behov.

En ganske stor andel (33%) mener til og med at Husbankens regelverk kan være til hinder for effektiv ressursutnyttelse. Regiontilhørighet er av større betydning enn kommunestørrelse i dette spørsmålet. Kommuner tilhørende region Bergen er de som i størst grad opplever at tilskuddene er et hinder, mens kommuner i de to nordligste regionene i minst grad opplever dette.

Et klart flertall av kommunene mener det tar for lang tid fra Stortinget har vedtatt en reform til kommunen får penger til den. Dette gjelder uansett kommunestørrelse og regiontilhørighet.

Langt de fleste kommunene mener også at Husbanken bør gis frihet til større grad av skjønnsutøvelse. Samtidig mener 51 prosent at Husbanken bør ha det samme regelverket over hele landet. Ønsket om mer skjønnsutøvelse er størst blant de store kommunene og i region Øst.

Hovedfunn forts.

36 prosent av kommunene har opplevd at Husbankens håndtering av et tiltak har vært i strid med lokale behov. Blant kommuner med mer enn 30.000 innbyggere er denne andelen 67 prosent.

Det er eldreomsorg (Eldreplanen) og sykehjem som er opplevd som de mest problematiske områdene.

BEHOV FOR FORENKLING AV HUSBANKENS REGELVERK?

Mange kommuner mener at Husbankens regelverk er for lite fleksibelt i forhold til kommunene. Samtidig mener langt de fleste at Husbankens tilskudd virker styrende inn på kommunens prioriteringer. Ut fra prinsippet om berørthet, tilsier resultatene at kommunene burde ha innflytelse på regelverket.

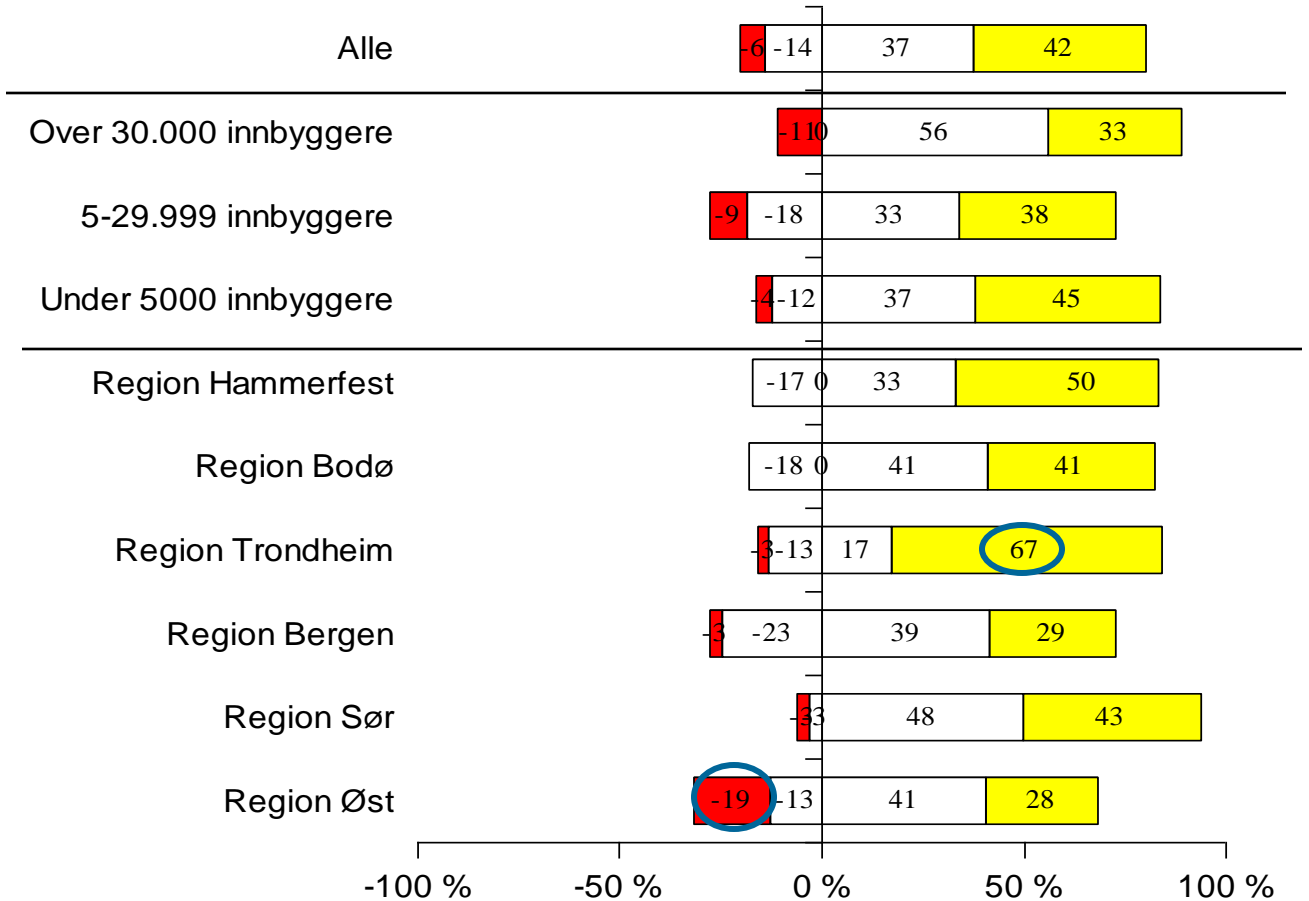
Forenkling er kanskje ikke det viktigste, det er et mindretall av kommunene som synes at regelverket er detaljert og komplisert. Rådmennene har forstått regelverket, men ønsker mer fleksibilitet.

I arbeidet med disse problemstillingene er det viktig å ha de store kommunene og kommunene på Østlandet i fokus. Det er disse som i dag opplever forholdet til Husbanken mest problematisk.

De fleste kommunene er fornøyde med Husbanken generelt sett

Hvor fornøyd er du med Husbanken helhetlig sett?

Vet-ikke andelene er ikke tatt med, hver søyle summerer derfor ikke til 100

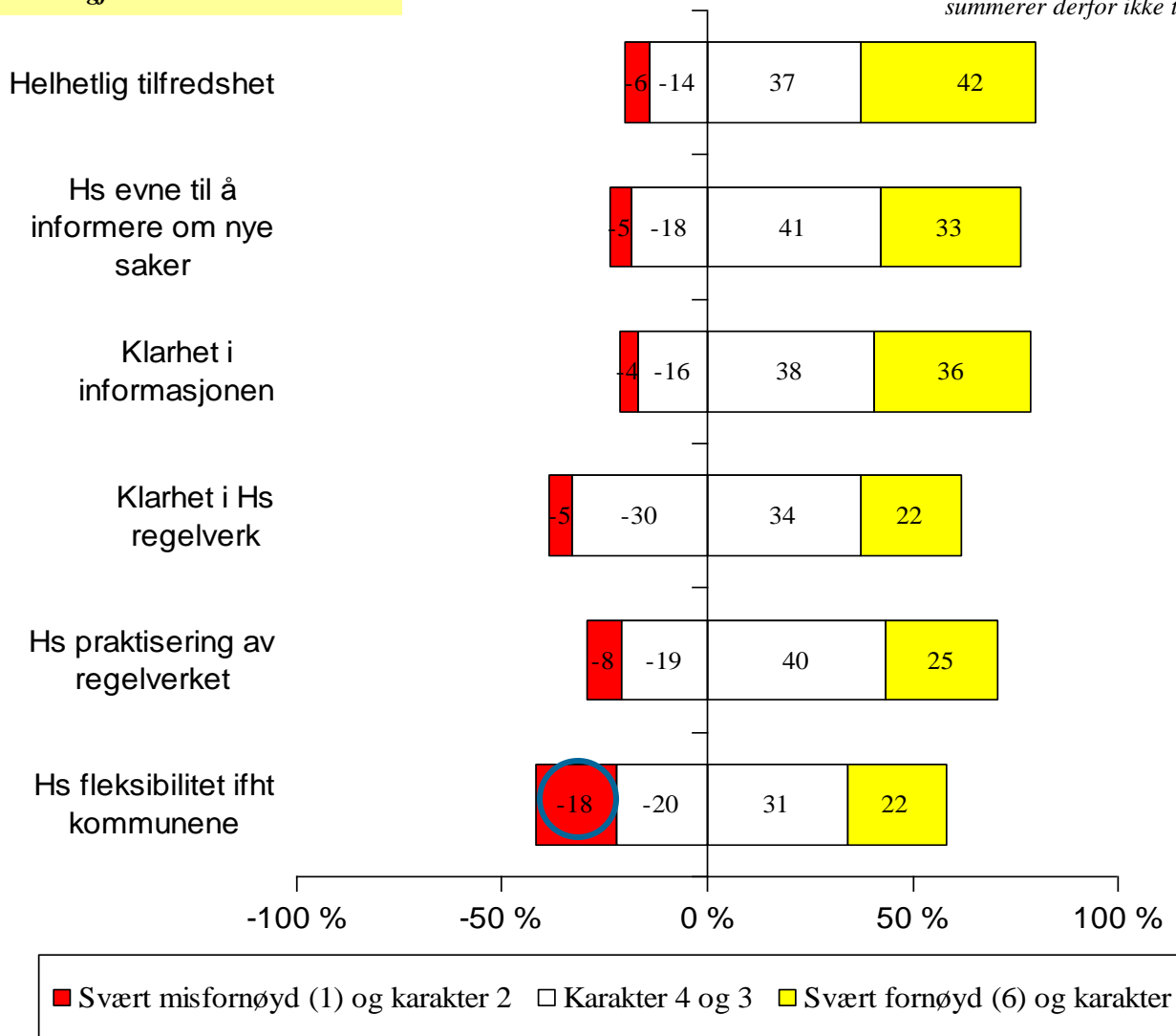
■ Svært misfornøyd (1) og karakter 2 □ Karakter 4 og 3 ■ Svært fornøyd (6) og karakter 5

- ✓ Tilfredsheten er størst i de minste kommunene og lavest i kommuner med 30-100.000 innbyggere.
- ✓ Kommuner tilhørende Husbankens region Øst er klart mindre fornøyde enn kommuner ellers i landet.
- ✓ I sentrale tjenesteytende kommuner er 28 prosent meget misfornøyd (svart 1 eller 2) med Husbanken, mens blant primærnæringskommunene er bare 4 prosent meget misfornøyde.

Fleksibiliteten i forhold til kommunene er det feltet hvor tilfredsheten er lavest

Hvor fornøyd er du når det gjelder...

Vet-ikke andelene er ikke tatt med, hver søyle summerer derfor ikke til 100

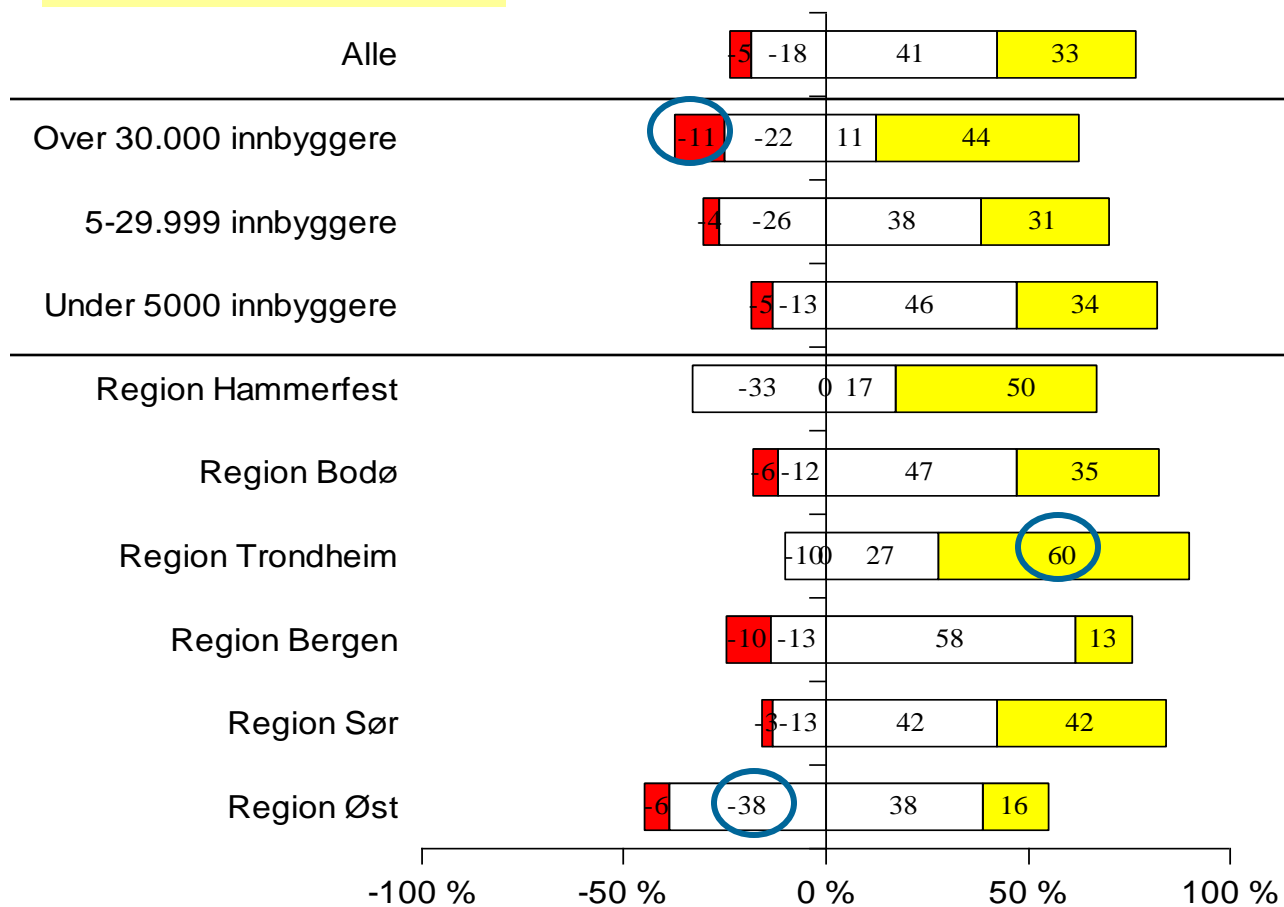
✓ Informasjonen fra Husbanken oppleves å være god. Over 70 prosent av kommunene fornøyd med informasjonen de får om nye saker som gjelder kommunene.

✓ Noen færre er fornøyd med regelverket, over en tredjedel av kommunene er misfornøyd med klarheten i regelverket. Husbankens praktisering av regelverket er færre kritiske til, men også her er 20 prosent misfornøyd.

7 av 10 kommuner er fornøyd med Husbankens informasjon om nye saker

Hvor fornøyd er du når det gjelder Husbankens evne til å informere om Nye saker som gjelder kommunene?

Vet-ikke andelene er ikke tatt med, hver søyle summerer derfor ikke til 100

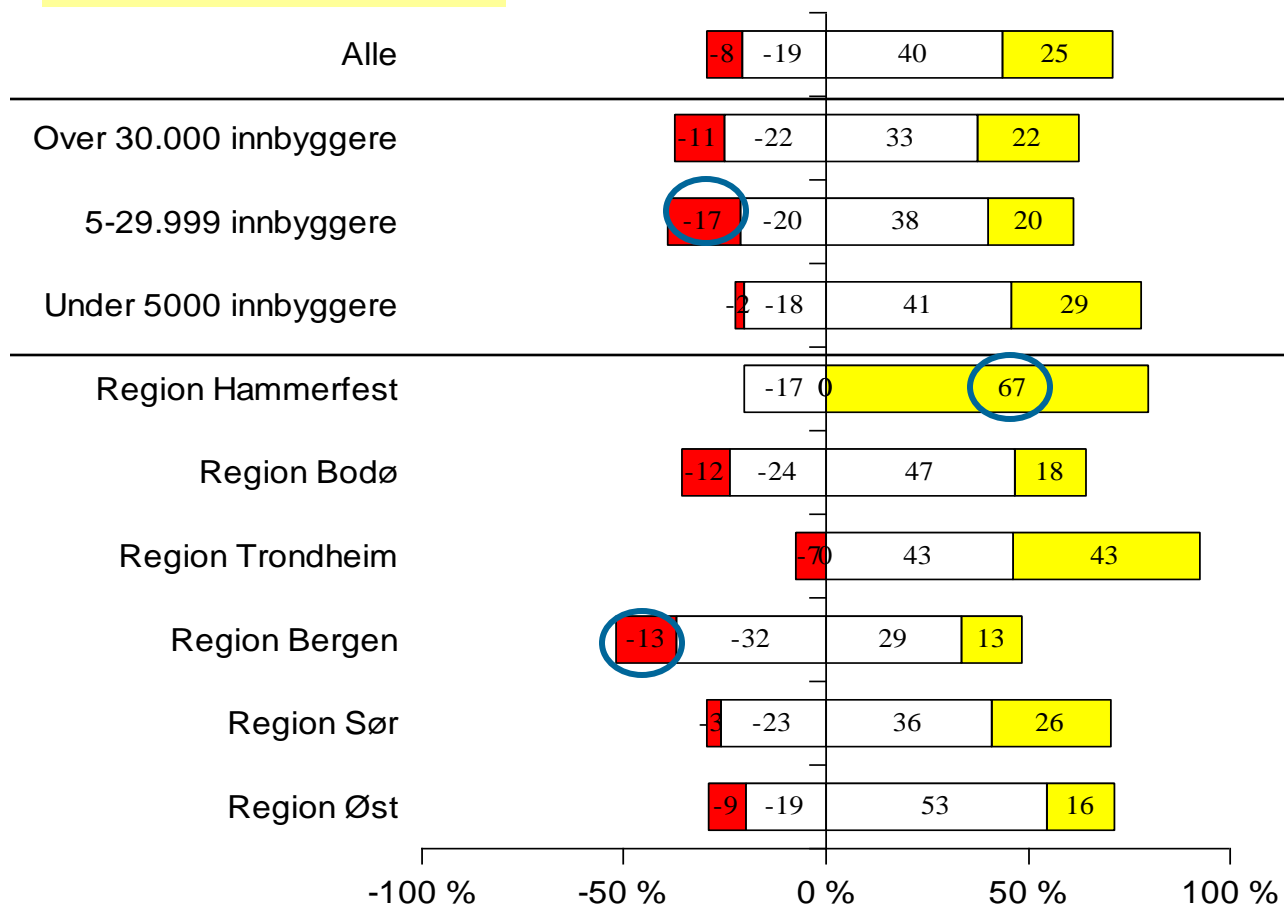
■ Svært misfornøyd (1) og karakter 2 □ Karakter 4 og 3 ■ Svært fornøyd (6) og karakter 5

- ✓ Dette er samme mønster som vi så for helhetlig tilfredshet med Husbanken.
- ✓ Kommuner tilhørende Husbankens region Øst skiller seg tydelig fra andre kommuner, her er tilfredsheten med informasjonene klart lavere enn ellers i landet.

27 prosent er misfornøyde med Husbandens praktisering av regelverket

Hvor fornøyd er du når det gjelder
Husbandens praktisering av
regelverket i forhold til kommunene?

Vet-ikke andelene
er ikke tatt med, hver søyle
summerer derfor ikke til 100

■ Svært misfornøyd (1) og karakter 2 □ Karakter 4 og 3 ■ Svært fornøyd (6) og karakter 5

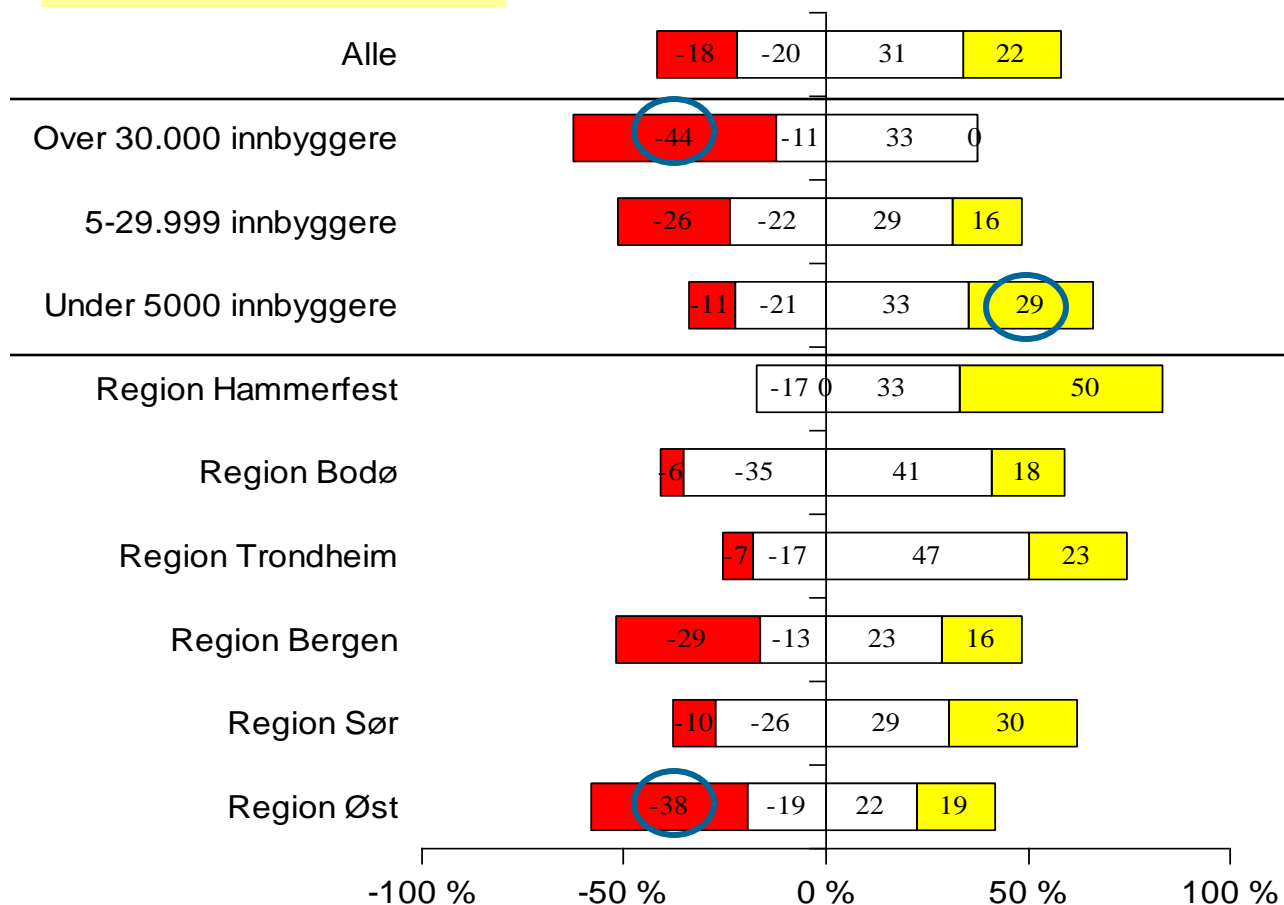
✓ Det er til dels store variasjoner i tilfredshet mellom kommunene når det gjelder praktiseringen av regelverket. Kommuner tilhørende region Bergen er minst fornøyde, mens kommuner lengst nord i landet er mest fornøyde.

✓ Igjen er det de små kommunene som trekker opp gjennomsnittet, disse er mest fornøyde.

38 prosent er misfornøyde med Husbankens fleksibilitet

Hvor fornøyd er du når det gjelder Husbankens fleksibilitet i forhold til kommunene?

Vet-ikke andelene er ikke tatt med, hver søyle summerer derfor ikke til 100

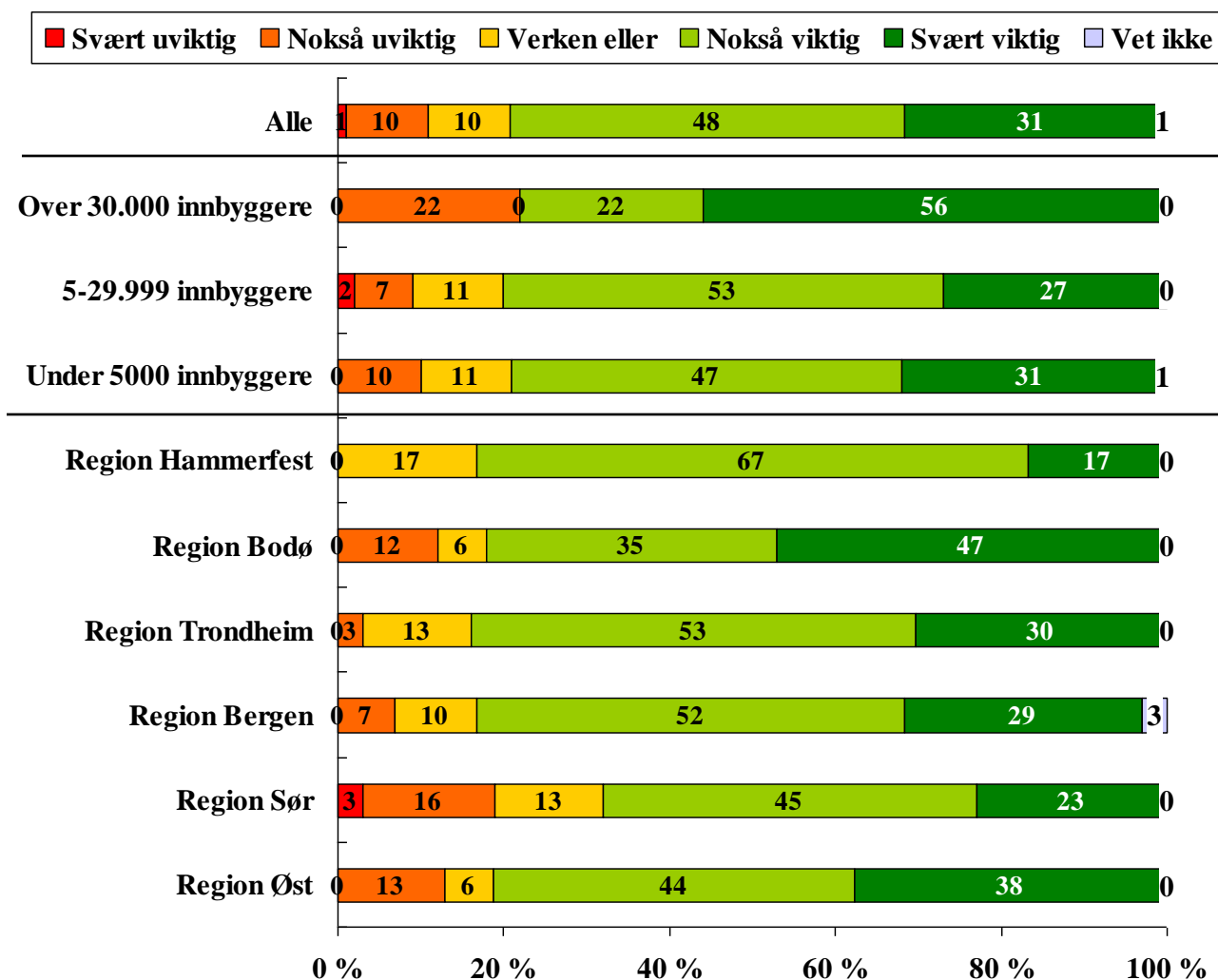
■ Svært misfornøyd (1) og karakter 2 □ Karakter 4 og 3 ■ Svært fornøyd (6) og karakter 5

✓ Det er stor forskjell mellom små og store kommuners vurdering av Husbankens fleksibilitet i forhold til kommunene. 29 prosent av de små kommunene er meget fornøyd, mens ingen av kommunene med over 30.000 innbyggere.

✓ Kommuner i region Øst og region Bergen opplever dette som et større problem enn kommuner andre steder i landet.

Det oppleves som viktig å holde seg orientert om saker fra Husbanken

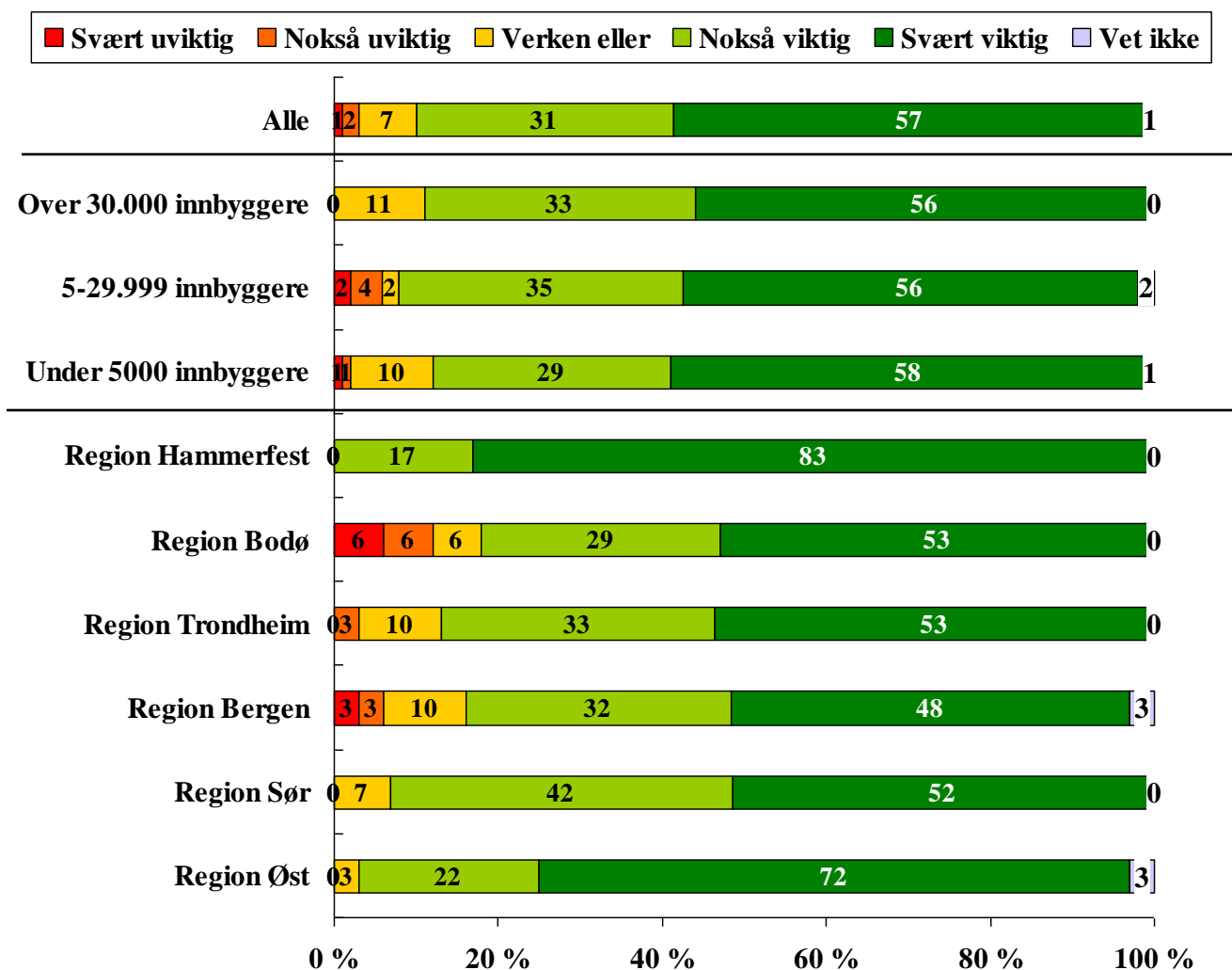
Hvor viktig synes du det er å holde deg oppdatert i forhold til nye saker fra Husbanken?

✓ Kommuner med stor grad av tjenesteytende virksomhet er de som opplever det viktigst å holde seg orientert om saker fra Husbanken. Primærnæringskommuner er mindre opptatt av dette.

Husbankens lån er like viktig for små og store kommuner

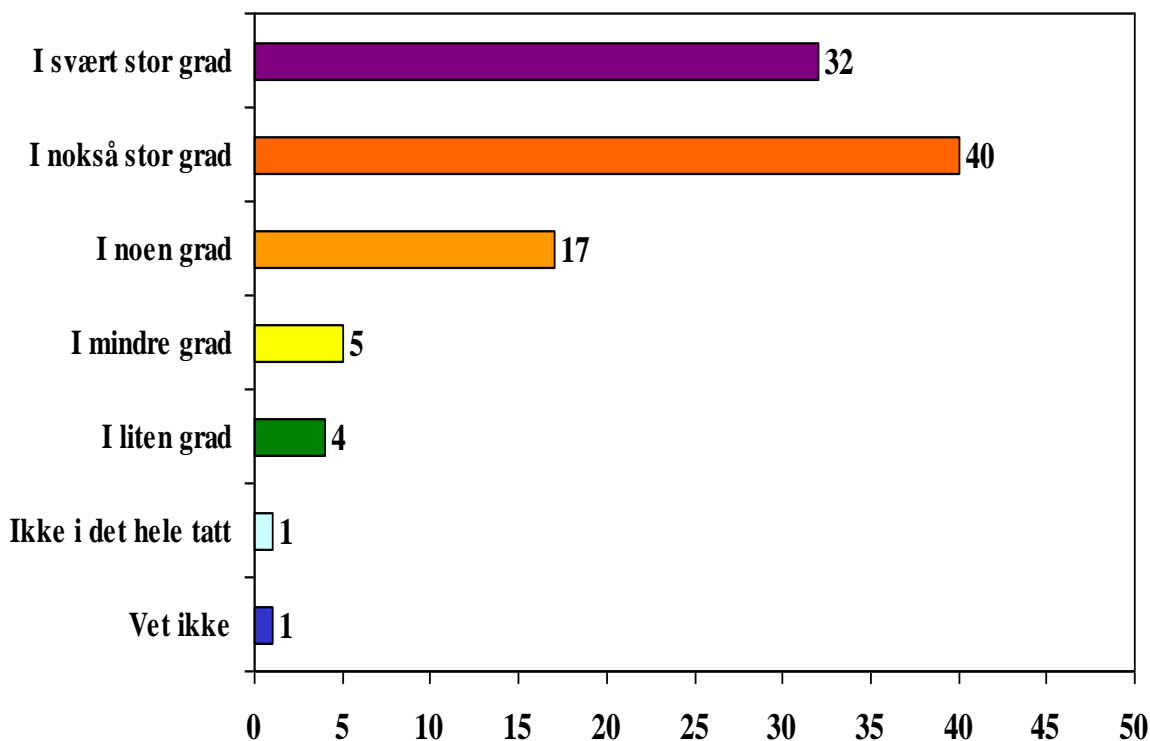
Hvor viktig er det for kommunen at man benytter seg av de lånemuligheter som Husbanken tilbyr?

✓ Regiontilhørighet ser ut til å være av større betydning enn kommunestørrelse i dette spørsmålet. I tillegg skiller sentrale tjenesteytende kommuner seg ut, 86 prosent av disse mener det er svært viktig å utnytte lånemulighetene i Husbanken.

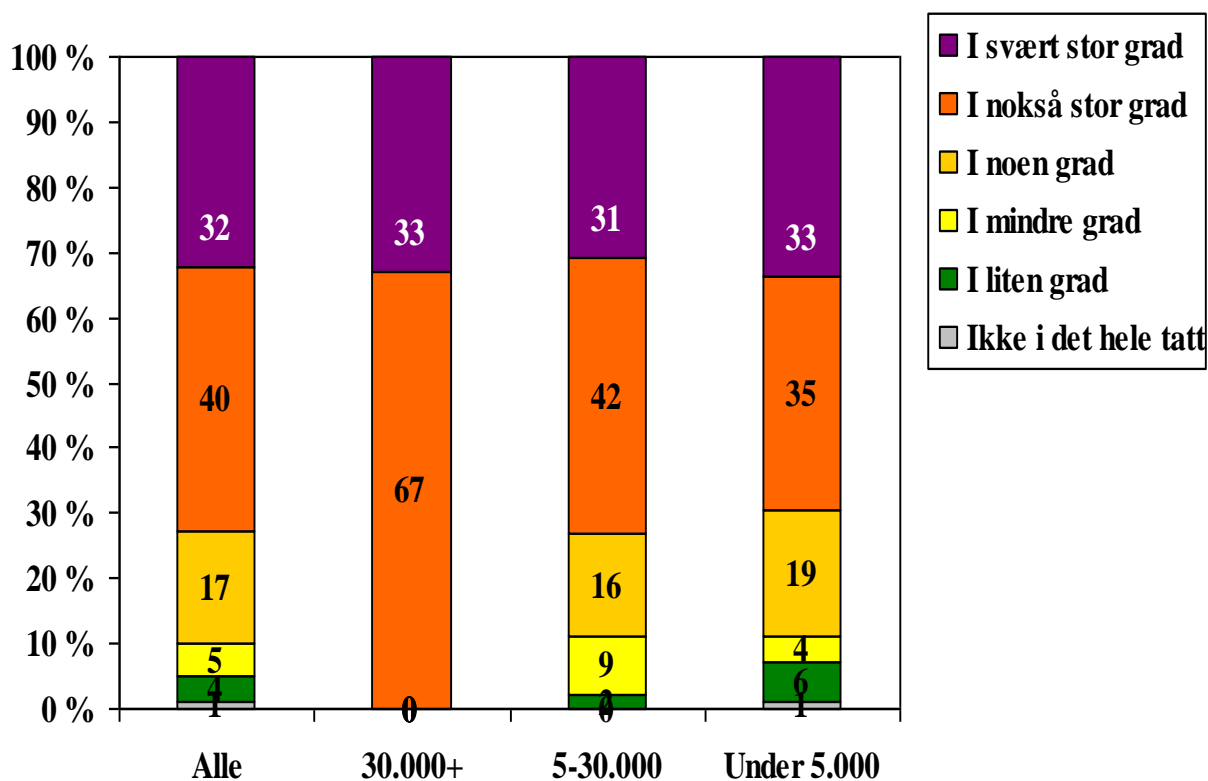
Over 70 prosent av kommunene mener tilskudd fra Husbanken virker styrende på kommunens prioriteringer

I hvilken grad vil du si at tilskudd fra Husbanken virker inn på de prioriteringer som kommunen foretar?

Husbankens tilskudd er mest styrende for de store kommunene

I hvilken grad vil du si at tilskudd fra Husbanken virker inn på de prioriteringer som kommunen foretar?

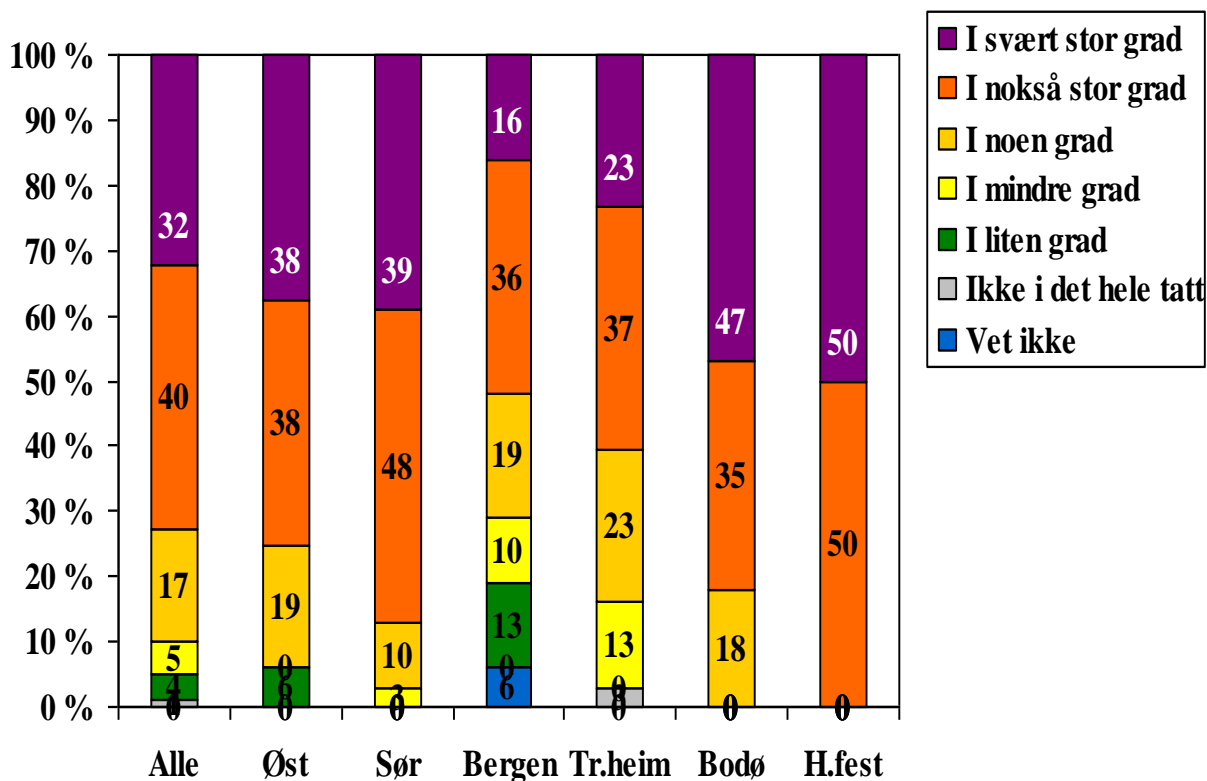

✓ Blant kommuner med mer enn 30.000 innbyggere er alle enige om at tilskuddene har nokså eller svært stor betydning for prioriteringene i kommunen.

✓ Kommuner med stor grad av tjenesteytende virksomhet (både sentrale og mindre sentrale) er de som i størst grad synes tilskuddene er styrende. 68 prosent av disse svarer at tilskuddene i svært stor grad virker styrende.

De nordligste kommunene opplever sterkere enn andre kommuner at Husbankens tilskudd virker styrende

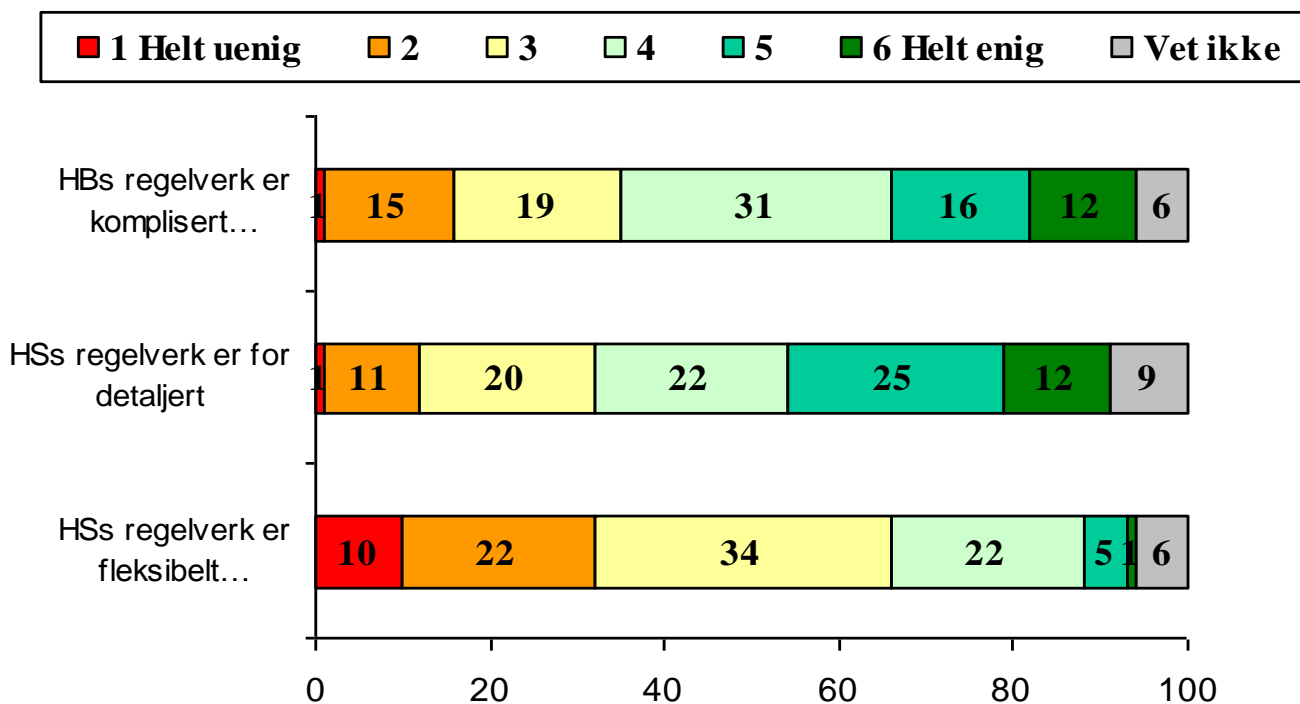
I hvilken grad vil du si at tilskudd fra Husbanken virker inn på de prioriteringer som kommunen foretar?

✓ Kommuner tilhørende region Bergen og region Trondheim opplever Husbankens tilskudd som noe mindre styrende enn kommuner i andre regioner.

Kun 1/3 av kommunene mener Husbankens regelverk er fleksibelt i forhold til lokale behov

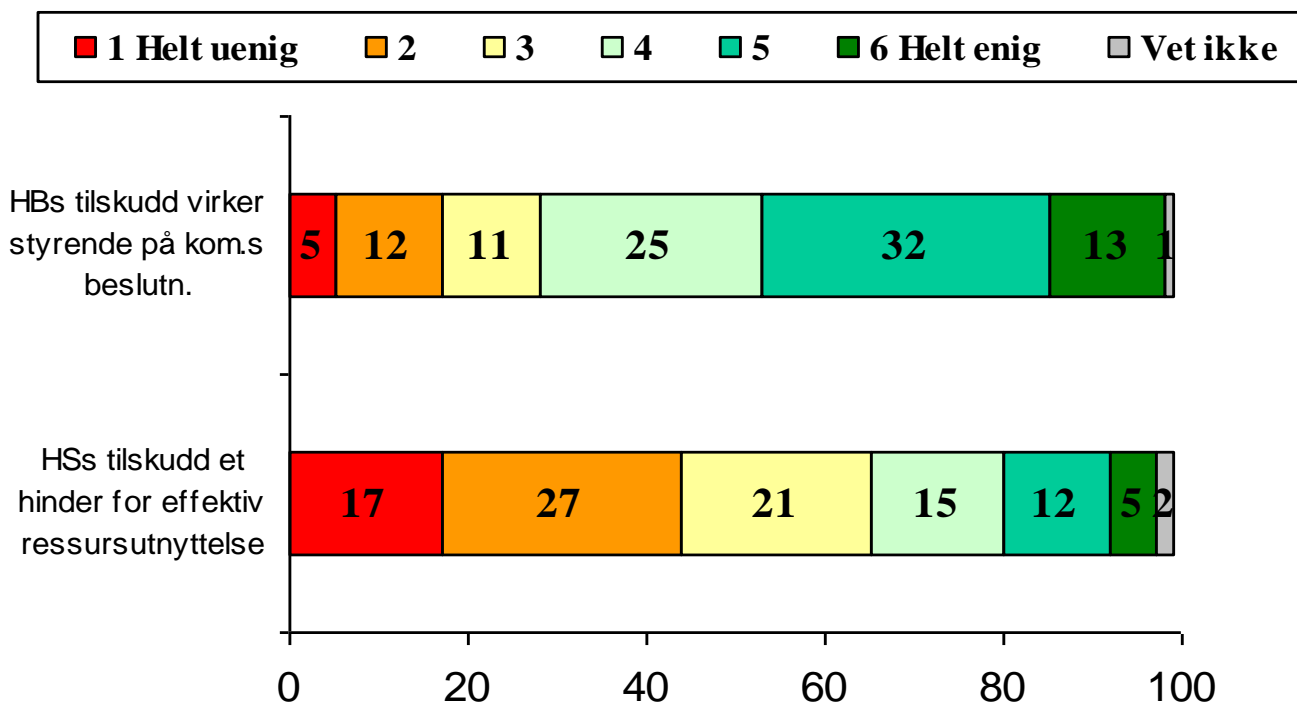
Jeg skal nå lese opp noen påstander og ber deg svare langs en skala fra 1 til 6 der 1 er helt uenig og 6 er helt enig. Hvor enig eller uenig er du i at....

- ✓ Over halvparten av kommunene mener at Husbankens regelverk er komplisert å sette seg inn i. 59 prosent av kommuner mener også at Husbankens regelverk er for detaljert.
- ✓ Primærnæringskommuner mener i mindre grad enn sentrale kommuner med hovedvekt av industri og tjenesteytende virksomhet at regelverket er komplisert og detaljert.
- ✓ Det er kommuner i region Øst som i størst grad mener at regelverket er komplisert og detaljert. Kommuner i de to nordligste regionene er de som i minst grad opplever dette.
- ✓ Når det gjelder oppfattelse av om regelverket er fleksibelt i forhold til lokale behov i kommunen, er det også her slik at de små kommunene i mindre grad opplever dette som et problem. Forskjellen mellom små og store kommuner er imidlertid ikke signifikant.

1/3 av kommunene mener at Husbandens tilskudd kan være et hinder for effektiv ressursutnyttelse

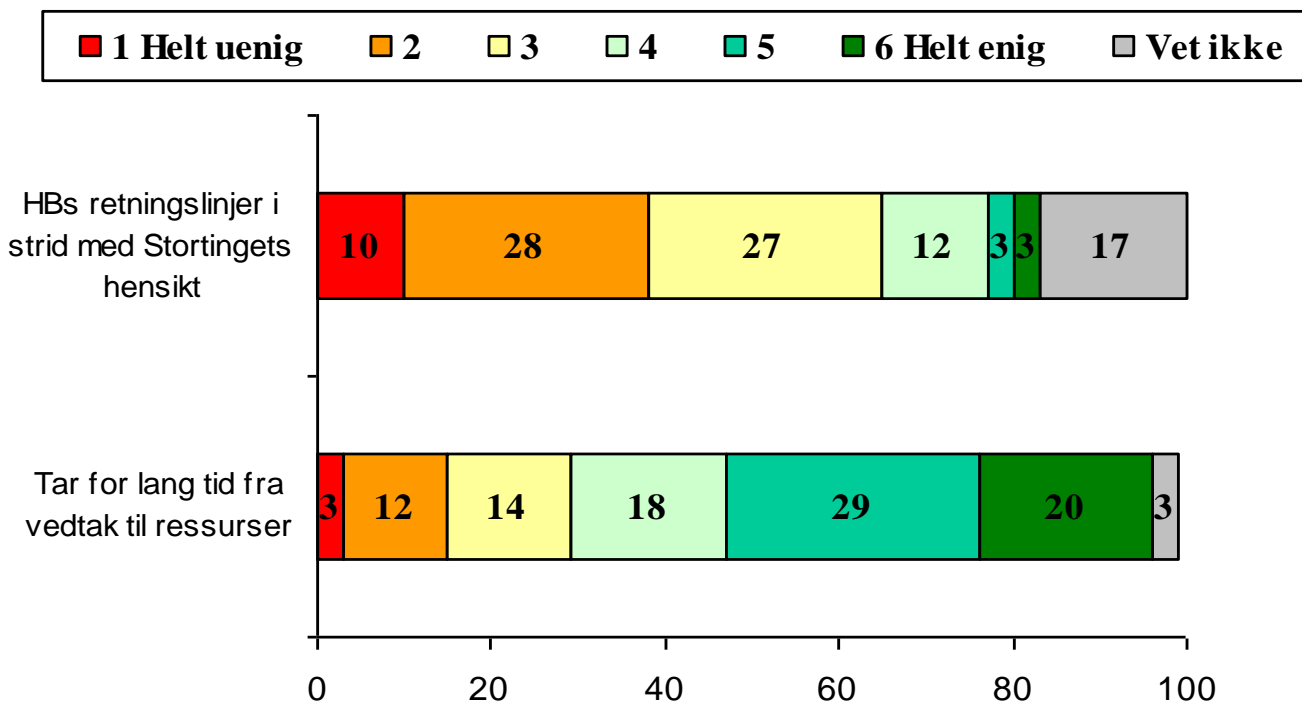
Jeg skal nå lese opp noen påstander og ber deg svare langs en skala fra 1 til 6 der 1 er helt uenig og 6 er helt enig. Hvor enig eller uenig er du i at....

- ✓ Igjen ser vi at 70 prosent av kommunene mener at Husbandens tilskudd virker styrende på kommunens beslutninger.
- ✓ Det er likevel bare 32 prosent som er enige i at tilskuddene er til hinder for effektiv ressursutnyttelse i kommunen.
- ✓ Det synes å være de større kommunene som i størst grad opplever at Husbandens tilskudd er et hinder for effektiv ressursutnyttelse. Blant kommuner med over 30.000 innbyggere er 44 prosent enig i dette.
- ✓ Det er også store forskjeller mellom regionene i oppfatning av tilskuddene. I region Hammerfest er det ingen kommune som opplever at tilskuddene er et hinder, mens i region Bergen er 39 prosent av kommunene enige i dette.

Et klart flertall av kommunene mener det tar for lang tid fra Stortinget har vedtatt en reform til kommunene får penger til den

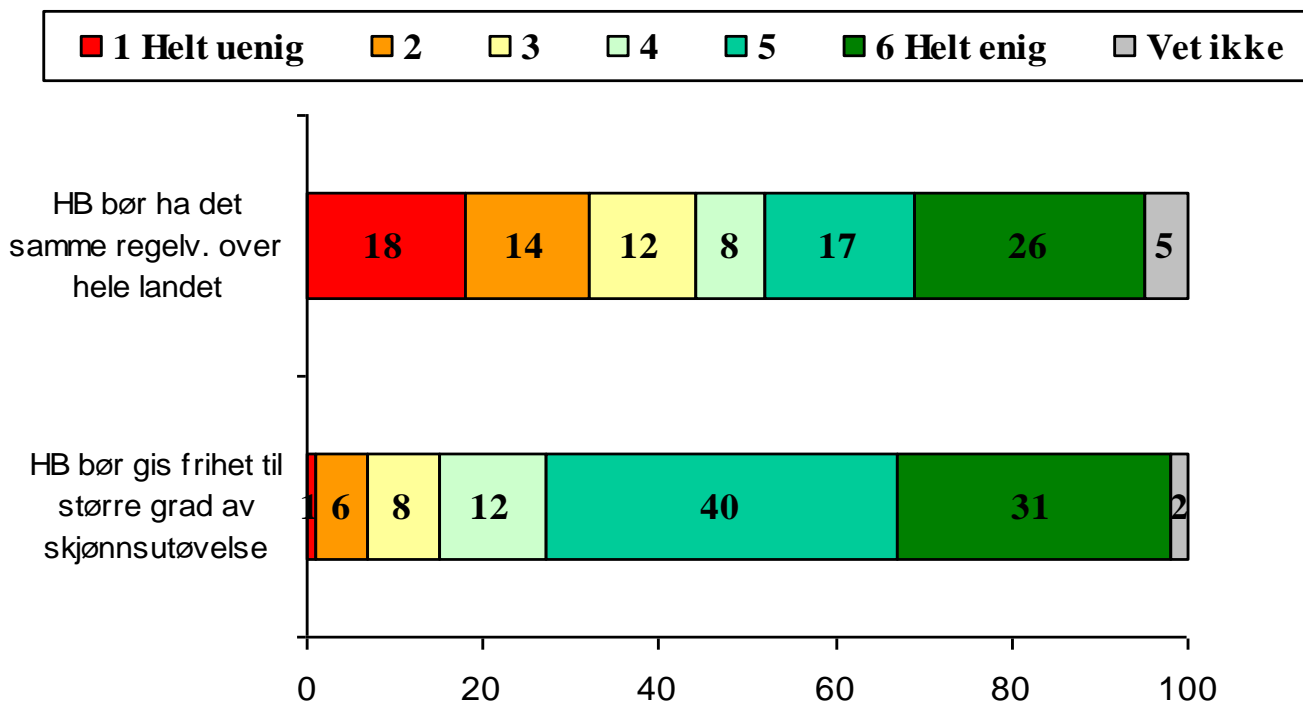
Jeg skal nå lese opp noen påstander og ber deg svare langs en skala fra 1 til 6 der 1 er helt uenig og 6 er helt enig. Hvor enig eller uenig er du i at....

- ✓ Det er et lite mindretall av kommunene som mener at Husbankens retningslinjer er i strid med Stortingets hensikt med tilskuddet. Bare 18 prosent er helt eller delvis enig i dette.
- ✓ Dette synes å være en oppfatning som er mest utbredt blant de store kommunene. I de store kommunene er andelen enige 44 prosent.
- ✓ Samtidig er dette en problemstilling som mange ikke har tenkt over og ikke har noen mening om.
- ✓ Når det gjelder om det tar for lang tid fra Stortinget har vedtatt en reform til Husbanken kan gi kommunene ressurser til reformen, er dette noe langt flere kommuner er enige i. 67 prosent er enige i dette.
- ✓ Blant kommuner med 30.000 innbyggere eller mer, er 78 prosent enig i at det tar for lang tid, mot 65 prosent av kommunene med under 5.000 innbyggere. Forskjellen mellom store og små kommuner er dermed ikke signifikant. Det er heller ikke forskjellen mellom regionene.

Det stor enighet blant kommunene om at Husbanken bør gis større frihet til skjønnsutøvelse

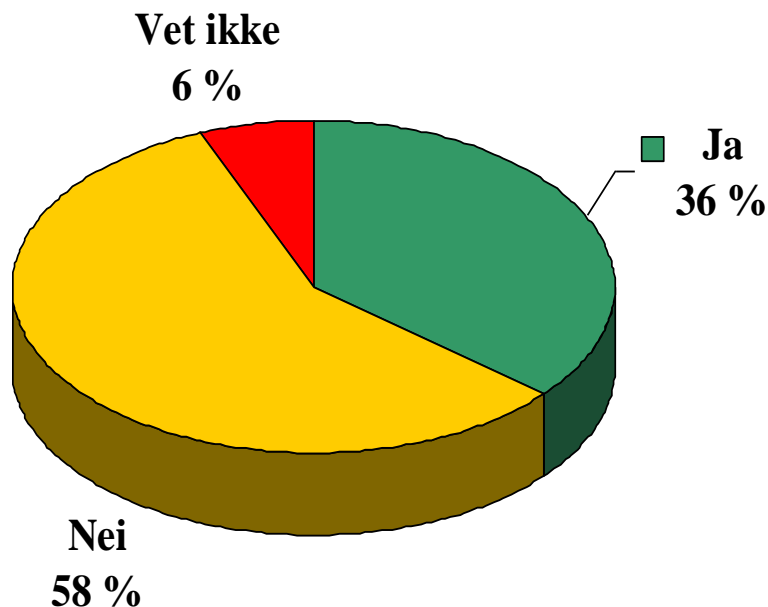
Vi har ytterligere to påstander vi ønsker du skal ta stilling til. Hvor enig eller uenig er du i at....

- ✓ Kommunene er delt i sitt syn på om Husbankens regelverk bør være det samme over hele landet. 51 prosent sier seg delvis eller helt enig i dette.
- ✓ Det er noen flere blant de minste kommunene og kommunene i region Sør som mener Husbanken bør ha samme regelverk over hele landet. De nordligste regionene skiller seg *ikke* fra de øvrige i dette spørsmålet.
- ✓ 83 prosent av kommunene mener at Husbanken bør gis frihet til større grad av skjønnsutøvelse. 89 prosent av kommunene med over 30.000 innbyggere er enig i dette, mot 65 prosent blant kommunene med under 5.000 innbyggere.
- ✓ 90 prosent av kommunene i region Øst ønsker at Husbanken fikk lov til å utøve mer skjønn, mot 62 prosent av kommunene i region Bergen.

36 prosent av kommunene har opplevd at Husbankens håndtering av et tiltak har vært i strid med lokale behov ²²

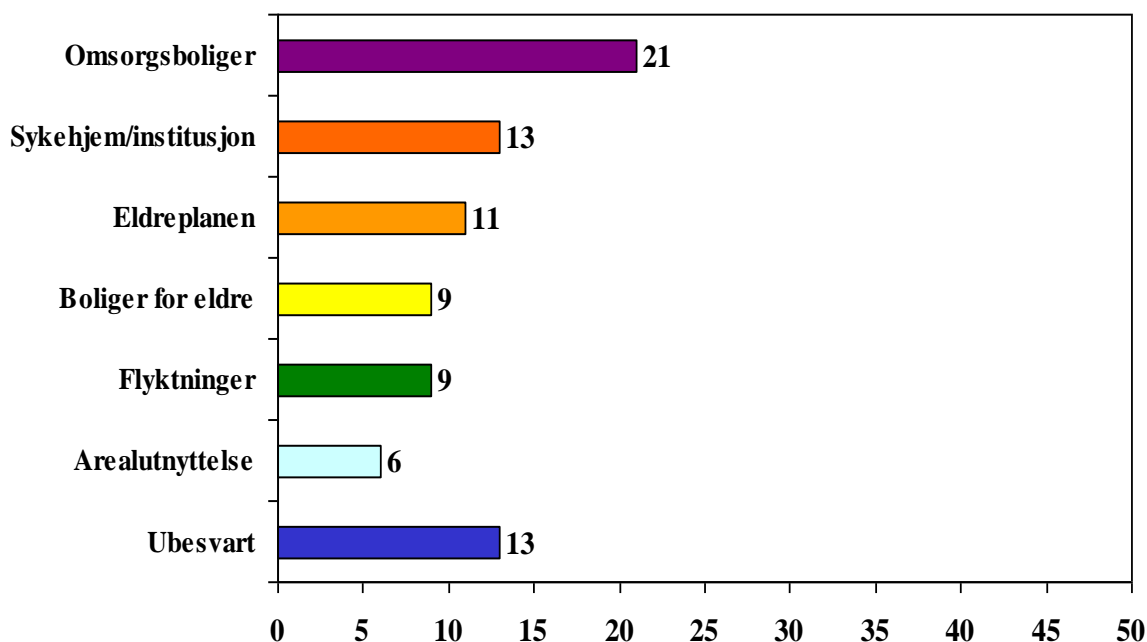
Har din kommune opplevd at Husbankens håndtering av et tiltak har vært i strid med lokale behov?

- ✓ Det er de store kommunene med over 30.000 innbyggere som i størst grad har opplevd dette. 67 prosent av disse bekrefter at deres kommune har opplevd at Husbankens håndtering av et tiltak har vært i strid med lokale behov.
- ✓ Blant de kommunene som klassifiseres som sentrale tjenesteytende kommuner, er det 77 prosent som sier at de har opplevd dette.
- ✓ Minst er problemet i kommuner med under 10.000 innbyggere.
- ✓ Kommuner i region Øst skiller seg fra de andre regionene. I Øst er det et flertall av kommunene som har opplevd at lokale behov har måttet vike når et tiltak ble iverksatt.

Eldreomsorg og sykehjem er de mest problematiske områdene

På hvilke områder vil du si at Husbankens håndtering har vært mest problematisk?
(N=53)

✓ I tillegg nevnes følgende områder av enkeltkommuner:

- Ungdomsboliger
- Boliger for vanskeligstilte
- Lånekvoter
- Saksbehandlingstid
- Forvaltningslån

✓ Noen benytter også anledningen til å gi en mer generell kommentar:

- "Husbanken har for lite penger til å finansiere de reformer som Stortinget foreslår"
- "Ordningene hindrer effektiv ressursutnyttelse, Husbanken er for stivbent"
- "Husbanken setter for høye standarder"
- "Staten ber kommunen gjøre noe, men en mangler midler eller de har laget regler som gjør det uhensiktsmessig å gjennomføre"